

“જ્ઞાનયજ્ઞ”ની પહેલી અ

શ્રી ગુરુકાવ્યાયી ગી

ભગવાન જ્ઞાનેશ્વર હહેલે કે “ગીતાનો ગા
અધ્યાય ગીતા મંદિરનો કલ્પ છે; એના
સમગ્ર ગીતાના પાઠનું શ્રેય મળે”

તાણખે બળે,
બુ પોથીથી બળે,
ઔપદ્ય સેવ
વાક્ય ભજ્યે ટળે

સાહિત્ય
અનેક ઉપાસ
માસમાં નિ
માવૃત્તિ-અ

દરેક વાંચનારને સૂચના.

પાપણા દેશની સ્થિતિ એવી છે કે, લગ્ની વાંચી થી પણ સેંકડે નેણ માણસો પૈસા ખર્ચાને નો લાભ લઈ શકતાં નથી. આવાં મનુષ્યોમાં સારજૂત ગોપણ ગોપાનીયાં વિના મુશ્કેલી આ સંસ્થાએ “જ્ઞાનચક્ષુ”ની યોજના આ યોજનાના નિભાવ માટે “જ્ઞાનચક્ષુ” કોષ્ટકો જોડીને તે આતેશીજ આ “એકાદશપાઈ” છે. આ યોજના વર્ષો વર્ષો અમલીમાં લાખો મનુષ્યોમાં એ તેમજ વર્ષક પુરિતકાઓ દ્વંચી દેલાયા કરે; નખતોવખત સહાય આપવી એ પ્રત્યેક કરજ છે.

તે મળવાથી તેને નકામી નહિ અથવા ખને ત્યારે ત્યારે વાંચવા અને તેમાં કદા પ્રમાણે આચરવા અવશ્ય સત્ય ઓચને પામશે. તે મનુષ્યો વાંચી ન જાણતાં ગોપાનીયાં વાંચી સંભળાવ-સેવાનો એક રૂડો માર્ગ છે. અંધ હોવાથી કે બીજા કારણે ન હોય, તેમણે પાઠ લેવાનું કોઈને આપી દેવી.

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૌપીરાહિત વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૧૦૫૮૮- વર્ગિક

પુસ્તકનું નામ રૂઢિ.૮૫.૨૧ ગીત।

વિષય કદમ્બ : ૬૨।

૫-પોતાને ત્યાં આવતા પ્રત્યેક નાના મોટા સાંસારિક પ્રસંગો ઉપર પોતાનાં મહેમાન, પડોશી, મિત્રો, જ્ઞાતિજનો અથવા ગામ લોકોનો ખાનપાનાદિ વડે સત્કાર કરતી વખતે, ખીન્ન ખર્ચમાં થોડી કસર કરીને પણ, વધારે અગત્યના માનસિક ખોરાકરૂપ નાનાં મોટાં ચોપડી ચોપાનીયાં તેમને દરેકને ભેટ કે લ્હાણી તરીકે આપવાં જોઈએ; તેમજ પોતાના મિત્ર, પડોશી વગેરેને ત્યાં તેવા પ્રસંગ આવતાં તેમને પણ તેમ કરવા પ્રેરણા કરવી જોઈએ. આમ કરવાથી આ પ્રકાર ક્રમે ક્રમે એક ઉમદા રૂઢિરૂપ બની રહી જનસમાજમાં પરસ્પર સહજ સહજે ધર્મ-નીતિ, જ્ઞાન-ચારિત્ર્ય, આચાર-વિચારની, શુદ્ધિ વૃદ્ધિ પ્રેરાવા લાગશે.

૬-આ સંસ્થાએ જે અનેક નાનાં મોટાં ઉત્તમ અને સસ્તાં પુસ્તકો કહાડ્યાં છે; તે પણ ઉપલા કામ માટે ઉપયોગી છે.

૭-અન્ન વિનાના શરીરની પેઠે જ્ઞાન વિનાનું મન તથા ચારિત્ર્ય વિનાનું જીવન પણ નિર્માલ્ય અને દુઃખદાયકજ હોવાથી, તે જ્ઞાન ચારિત્ર્યની શુદ્ધિ વૃદ્ધિ અર્થે છેવટ રોજ પાઈ પૈસો પણ અલગ કહાડીને દરેકે પોતાના ધરમાં સારાં પુસ્તકોનો ઉમેરો કર્યા કરવો જોઈએ. વારસામાં મુકી જવા માટે પણ સારાં પુસ્તકોના જેવું ઉત્તમ ધન ખીન્નું નથી.

૮-આ એકાધ્યાયી ગીતાઓ મૂલ્યથી તો (૦૧ ની ૧૦) સદાજ મળશે. ૧૦૦ ની રકમ ખર્ચનારને તેના નામ ઈન્ સાથેની પાંચ હજાર પ્રતની જુદી આવૃત્તિ પણ છાપી અપાશે.

વાંચકો, સહાયકો, પ્રચારકો અને સર્વ કોઈ પોતાના સત્ય હિતને જાણે, મેળવે અને પરમ સુખને પામે. ઇતિ ૐ

સસ્તું સાહિત્ય ૧૦ કાન્ડ-અમદાવાદ અને મુંબઈ.

સંસ્થાનો ટુંક પાંચ.

આ સંસ્થાનું નામ “સસ્તુ” સાહિત્ય વર્ધક કાર્યાલય” છે; અને લોકહિતાવહ પુસ્તકો લાગત કિંમતે પ્રસિદ્ધ કરી તેને બને તેટલાં સુલભ બનાવવાં, એ તેનો ઉદ્દેશ છે.

૧૬ વર્ષમાં થઈને આ સંસ્થાએ ૧૫૦ કરતાં વધુ પુસ્તકોની શુમારે આઠેક લાખ પ્રત પ્રસિદ્ધ કરી છે. એમાં મુખ્ય ભાગે ભગવદ્ગીતા, સ્વામી રામતીર્થ, વિવેકાનંદ, રામકૃષ્ણ પરમહંસ, યોગવાસિષ્ઠ, વાલ્મીકિ રામાયણ, ભાગવત, દાસબોધ, જ્ઞાનેશ્વરી, શાન્તિપર્વ, આર્યધર્મનીતિ, દિવ્યધર્મગ્રંથો છે; અને બાકીના ગ્રંથ જીવનચરિત્ર, ઇતિહાસ, વેદક, વાર્તાઓ, નીતિ, બાળશિક્ષણ, ચારિત્ર્ય, વગેરેના છે.

આ સંસ્થાનું મુખ્ય સ્થળ અમદાવાદમાં, સેશન કોર્ટ પાસે ભાટના મકાનમાં છે; અને મુંબઈમાં કાલબા-દેવી રોડ, હાથી બિલ્ડીંગમાં ત્રીજે માળે હોઈ ત્યાંનો ટાઈમ સવારે ૭ થી ૧૦ સુધી છે. ગત વર્ષથી સંસ્થાનું પોતાનું છાપખાનું શરૂ થયું છે. મકાનની જરૂર હવે અનિવાર્ય છે.

આ સંસ્થામાં મળતાં કેટલાંક પુસ્તકોની યાદી આ ચો-પડીનાં છેલ્લાં પૃષ્ઠોમાં આપી છે. પુરું સુચીપત્ર જુદું મળે છે.

સંસ્થાદ્વારા વખતો વખત નીકળતાં પુસ્તકો, ધન-સહાય, વગેરે બાબતોની બબર સંસ્થા તરફથી નીકળતી “વિવિધ ગ્રંથમાળા” દ્વારા અપાતી રહે છે.

સંસ્થાના ૧૯૭૨ સુધીનાં દશ વર્ષના અહેવાલમાં તેની ઉત્પત્તિ, સ્થિતિ, પદ્ધતિ, આવશ્યકતાઓ વગેરે દર્શાવેલું છે.

સસ્તુ સાહિત્ય ૫૦ ઠાં અમદાવાદ અને મુંબઈ.

श्री गङ्गाध्यायी गीता

(श्रीभद्र भगवद्गीतानो १८मो अध्याय.)

मोक्षसंन्यासयोग.

अर्जुन उवाच । अर्जुन प्रोक्ष्याः-

संन्यासस्य गङ्गाध्यायः तत्त्वमिच्छामि वेदितुम् ।

त्यागस्य च हृषीकेश पृथक्केशिनि दन ॥१॥

हे महाभाषा ! हे हृषीकेश ! हे के शनिपूजन !

हुं इरी पशु संन्यासना तथा ज्ञानना तत्त्वने

नुहुं नुहुं ननुवा धृष्टं धृष्टं १

श्रीभगवान् उवाच । श्रीभगवान् प्रोक्ष्याः-

काम्यानां कर्मणां न्यासं संन्यासं कथयो विदुः

सर्वकर्मफलत्यागं प्राहुस्त्यागं विदुः ॥२॥

કંઈ વિદ્વાનો કામનાવાળાં કર્મોના ત્યાગને
સંન્યાસ સમજે છે; અને કંઈ વિદ્વાનો સર્વ કર્મોનાં
ફલના ત્યાગને ત્યાગ કહે છે. ૨

ત્યાજ્યં દોષવદિત્યેકે કર્મ પ્રાદુર્મનીષિણઃ ।
યજ્ઞદાનતપઃકર્મ ન ત્યાજ્યમિતિ ચાપરે ॥૩

કંઈ એક વિદ્વાનો એમ કહે છે કે સર્વ કર્મ
દોષવાળાં હોવાથી ત્યાજ્ય છે; ને બીજા એમ કહે
છે કે યજ્ઞ, દાન અને તપ, એ કર્મો ત્યાજ્ય નથી. ૩
નિશ્ચયં શૃણુ મે તત્ર ત્યાગે મ તસત્તમ ।

ત્યાગો હિ પુરુષવ્યાઘ્ર ત્રિવિધઃ સંપ્રકીર્તિતઃ ॥૪

હે ભરતશ્રેષ્ઠ ! એ ત્યાગ વિષે મારે નિશ્ચય
સાંભળ. હે પુરુષશ્રેષ્ઠ ! ત્યાગ પણ ત્રિવિધ કહેલો છે.

યજ્ઞદાનતપઃ કર્મ ન ત્યાજ્યં કાર્યમેવ તત્ ।

યજ્ઞો દાનં તપશ્ચૈવ ॥૬॥ નિ મનીષિણામ્ ૫

યજ્ઞ, દાન અને તપ, એ કર્મો ત્યાજ્ય નથી
પણ તે કરવા યોગ્યજ છે; કેમકે યજ્ઞ, દાન અને
તપ, એ તો વિદ્વાનોને પણ પાવન કરનારાં છે.

પ્રજાપ્યાણે તુ કર્માણિ સંગં ત્યક્ત્વા ફલાનિ ચ
કર્તવ્યાનીતાં મે પાર્થ નિશ્ચિતં મતઃ સમમ્ ॥૬॥

પરંતુ હે પાર્થ ! તે કર્મો વિષયાસક્તિ તથા
કુળનો ત્યાગ કરીનેજ કરવાં જોઈએ; એ પણ
મારો ઉત્તમ અને નિશ્ચિત મત છે. ૬

નિયતસ્ય તુ સંન્યાસઃ કર્મણો નોપપદ્યતે ।

માત્રાત્તસ્ય પરિત્યાગસ્તામસઃ પરિકીર્તિતઃ ॥૭॥

સ્વભાવનિયત કર્મનો સંન્યાસ યોગ્ય નથી;
છતાં મોહથી તેનો પરિત્યાગ કરવો તે ત્યાગને
તામસ કહેલો છે. ૭

દુઃસ્ખમિત્યેવ યત્કર્મ કાયકલેશમયાસ્યજેત્ ।

સ કૃત્વા રાજસંત્યાગં નૈવ ત્યાગફલં લભેત્ ૮

કર્મો દુઃખરૂપ છે, એમ સમજીને શરીર-
શ્રમના બચથીજ તેને ત્યજી દે, તે એવો રાજસ
ત્યાગ કરીને ત્યાગના ફળને નથીજ પામતો. ૮

પાર્થમિત્યેવ યત્કર્મ નિયતં ક્રિયતેડર્પન ।

સંગંત્યક્ત્વા ફલં ચૈવ સ ત્યાગઃ સાત્વિકોમતઃ

હે અર્જુન ! કર્તવ્ય છે, એમજ સમજીને

આસક્તિ તથા ક્ષણના ત્યાગપૂર્વક જે શાસ્ત્ર-
નિયત કર્મ કરાય; તેજ ત્યાગને સાત્વિક માન્યો છે.

ન દ્વેષ્ટ્યકુશલં કર્મ કુશલે નાનુષજતે ।

ત્યાગી : સ્વસમાવિષ્ટો મેઘાવી ઇન્દ્રિયસંશયઃ ॥

જે ત્યાગી અકુશળ કર્મનો દ્વેષ કરતો
નથી તેમ કુશળ કર્મમાં આસક્ત થતો નથી; તે
સત્વગુણી, બુદ્ધિમાન અને સંશયમુક્ત છે. ૧૦

ન હિ દેહમૃતા શક્યં ત્યક્તું કર્માણ્યપેતઃ ।

યસ્તુ સમફલત્યાગી સ ત્યાગોઽભિધીયતે ॥

દેહધારીઓને માટે સઘળાં કર્મોના ત્યાગ
થવો શક્ય નથી; માટે “ જે કર્મક્ષણે ત્યજે
તેજ ત્યાગી ” એમ કહેવાય છે. ૧૧

અનિષ્ટમિષ્ટં મિશ્રં ચ ત્રિવિધં કર્મણઃ ફલમ્ ।

વૈવૃત્યત્યાગિનાં પ્રેત્ય ન તુ સંન્યાસિનાં ક્વચિત્

કરેલાં કર્મનું સારું, નરસું અને મિશ્ર, એવું
ત્રણે પ્રકારનું ક્ષણ; ક્ષણેચ્છુ અત્યાગીને મુંવા
પછી પણ ભોગવવુંજ પડે છે. ક્ષણત્યાગી સંન્યા-
સીનેજ તે કોઈકાળે ભોગવવું પડતું નથી. ૧૨

પંચતાનિ મહાબાહો કારણાનિ નિબોધ મે ।
સાંખ્યે કૃતાંતે પ્રાર્થાનિ સિદ્ધયે સર્વકમંજા :

હે મહાબાહો ! સર્વ કર્મો થઈ શકવામાં
સાંખ્યશાસ્ત્રે જે પાંચ કારણ આવશ્યક કહ્યાં
છે; ત હવે તું મારી પાસેથી સાંભળ. ૧૩

આધિજ્ઞાનં તથા કર્તા કરણં ચ પૃથાગ્વિધઃ ।
વિવિધાશ્ચ પૃથક્ચેષ્ટા દૈવં ચૈવાત્ર પંચમમ્ ૧૪

એમાં અધિજ્ઞાન, કર્તા, ઇન્દ્રિયાદિ જુદાં જુદાં
સાધન, વિવિધ પ્રકારની બિન્ન બિન્ન ક્રિયા
અને પાંચમું કારણ હૈવ છે. ૧૪

ચરારંવા નમોમિર્યત્કર્મ પ્રારમ્ભતે નરઃ ।
ન્યાય્યં વા વિપરીતં વા પંચૈતે તસ્ય હેતવઃ ૧૫
તત્રૈવં સતિ કર્તા માત્માનં કેવલં તુ યઃ ।

પશ્યત્યકૃતોદિત્વાન્ન સ પશ્યતિ દુર્મતિઃ ૧૬

શરીર, મન કે વાણીવડે મનુષ્ય જે કાંઈ
શુભ અથવા વિપરીત કર્મ આરંભે છે; તેમાં એ
પાંચે વસ્તુ કારણરૂપ હોવા છતાં જે કાંઈ અશુદ્ધ
બુદ્ધિને લીધે કેવળ પોતાનેજ કર્તા સમજે છે;

તે દુર્ભતિ ખરું સમજતો નથી. ૧૫, ૧૬
 યસ્ય નાદંતા ભાવો દિર્યસ્ય ન લિપ્યતે ।
 હસ્વાપિ સ હમાંલ્લોકાન્ન હંતિ ન નિષ્ક્રયત ૧૭

જેને 'હું કર્તા' એવી ઉંધી ભાવના નથી તેમ
 જેની બુદ્ધિ લેપાતી નથી; તે આ સમગ્ર લોકોને
 હણીને પણ નથી હણતો કે નથી ખંધાતો. ૧૭
 જ્ઞાનં જ્ઞેયં પારિતા ત્રિવિધા કર્મચોના ।

કરણં કર્મ કર્તેતિ ત્રિવિધઃ કર્મસંગ્રહઃ ॥૧૮

જ્ઞાતા, જ્ઞાન અને જ્ઞેય, એ ત્રણના સંયો-
 ગથી ઈચ્છા ઉત્પન્ન થઈ કર્મની પ્રવૃત્તિ થાય
 છે અને સાધન, ક્રિયા તથા કર્તા, એ ત્રણના
 સંયોગથી કર્મ કરી શકાય છે. ૧૮

જ્ઞાનં કર્મ ચ કર્તા ચ ત્રિધૈવ ગુણભેદતઃ ।

પ્રોચ્યતે ગુણસંખ્યાને યથાવચ્છ્રણ ગાત્ર્યા ૧૯

સાંખ્યશાસ્ત્રમાં જ્ઞાન, કર્મ તથા કર્તાને ગુણ-
 ભેદે ત્રિવિધજ કહ્યાં છે; તે પણ યથાવત્ સાંખ્ય.
 સર્વભૂતેષુ યેનૈકં ભાવમવ્યયમીક્ષતે ।

અવિમક્તં વિમક્તેષુ તજ્ઞાનં વિદિધિ સાચિનઃ

જે જ્ઞાનવડે સર્વ વિભક્ત (જુદાં પડેલાં)
ભૂતોમાંએકજ અવિભક્ત અવિનાશી પરમાત્મ-
તત્ત્વ રહેલું જણાય, તે જ્ઞાનને સાત્ત્વિક જાણવું.

यकत्वन तु यज्ज्ञानं नानाभावान् याग्वधा-
वेत्ति सर्वेषु भूतेषु तज्ज्ञानं विद्धि राजसः २१

જે જ્ઞાનથી જુદાં જુદાં સર્વ ભૂતોમાં જુદા
જુદા પ્રકારના જુદા જુદા આત્મા રહેલા સમ-
જાય; તે જ્ઞાનને રાજસ જાણવું. ૨૧

यत्तु कृत्स्नं कसिन्कार्ये सत्तमहंतुकः ।

अतस्त्वायंवदल्पं च तत्तामसमुदाहृतः ॥ २२ ॥

જે જ્ઞાન એક કાર્યરૂપ શરીરમાંજ સર્વસ્વની પેઠે
આસક્ત થાય છે; અને જે યુક્તિરહિત, તાત્પર્ય-
રહિત અને અદ્ય છે, તેને તામસ કહેલું છે. ૨૨

नियतं संगरहितमरागद्वेषतः कृतम् ।

अफलप्रदं ना कर्म यत्तत्सात्त्विकं न्यते ॥ २३ ॥

ફળેઅછા રહિત મનુષ્યને હાથે જે શાસ્ત્રોક્ત
અને સ્વભાવનિયત કર્મ રાગદ્વેષ વિના અના-
સક્તપણે કરાય; તે કર્મ સાત્ત્વિક કહેવાય છે. ૨૩

યત્તુ કામ રૂપા કર્મ ક્ષાંત્વાણાં વા પુનઃ ।
ક્રિયતે બહુલાયાસં તદ્રાજસમુદાહૃતઃ ॥૨૪॥

વિષયેઅધુ કિંવા અહંકારી મનુષ્યને હાથે
જે કર્મ બહુ શ્રમથી કરાય, તેને રાજસ કહ્યું છે.
અનુબંધં ક્ષયં હિંસામનપેચ્ય ચ પૌરુષમ્ ।

માહા રમ્યતે કર્મ યત્તત્તામસઃ જ્યત ॥૨૫॥

જે કર્મ ક્ષય, હિંસા, સામર્થ્ય અને
પરિણામનો વિચાર ન કરતાં માત્ર મોહથીજ
આરંભાય; તે કર્મ તામસ કહેવાય છે. ૨૫

ક્લેશસંગાઽનહંવાદી ધૃતિરુત્સાહસમાન્વિતઃ ।

સિદ્ધયસિદ્ધિર્ધ્યાનિર્વિકારઃ કર્તા સાત્ત્વિકઃ ઉચ્યતે

આસક્તિ વિનાનો, પોતાને કર્તા નહિ કહે-
નારો, ધૈર્ય અને ઉત્સાહવાળો, તથા સિદ્ધિ અસિ-
દ્ધિમાં વિકારવિનાનો કર્તા સાત્ત્વિક કહેવાય છે.

રાગી રમ્યતે કર્મ યત્તત્તામસઃ જ્યત ॥૨૬॥

પશોકાન્વિતઃ રૂપા રાજસઃ પરિકીર્તિતઃ ૨૭

આસક્તિવાળો, કર્મ ક્રેણુ, લોભી, ધાતકી,
અપવિત્ર તથા હર્ષ શોકવાળો કર્તા રાજસ કહ્યો છે.

અયુક્તઃ પ્રાકૃતઃ સ્તબ્ધઃ શૂઠો નૈવ તિકોડલસઃ
વિષાદી નીચસૂત્રી ચ કર્તા તામસ ઉચ્યતે ૨૮

અસ્થિર, અશિક્ષિત, ધમંડી, શૂઠ, અક્રિય,
શોક કરનારો, આળસુ અને હીર્ધસૂત્રી (વિચારમાં
જ કાર્યને ઠેલ્યા કરનારો) કર્તા તામસી કહેવાય છે.

બુદ્ધેર્મેદં ધૃતેર્ધૈવ રૂપતસિાવિષં શૃણુ ।

મોક્ષ્યમાત્મમણ્યુષેઃ યથૈવત્સ્વન ધનંજય ॥૨૯॥

હે ધનંજય ! શુષ્કભેદને અનુસરીને બુદ્ધિ
તથા ધીરજના પણ ત્રણ ત્રણ પ્રકાર છે; તે
સર્વ તને બુદ્ધા બુદ્ધા કહું છું તે સાંભળ. ૨૯
પ્રવૃત્તિ ચ નિવૃત્તિ ચ કાર્યાકાર્યે મયામયે। વંધ
મોક્ષં ચ યા વેત્તિ બુદ્ધિઃ સા પાર્થ સાત્ત્વ ગીરૈવ

જે બુદ્ધિ પ્રવૃત્તિ શું ને નિવૃત્તિ શું, કાર્ય
શું ને અકાર્ય શું, ભય શેમાં ને અભય શેમાં,
તથા બંધ શું અને મોક્ષ શું, એ યથાવત
બાણે છે; તે બુદ્ધિ હે પાર્થ ! સાત્ત્વિકો છે. ૩૦

યયા નૈમમધમ ચ કાર્યં ચાકાર્યમેવ ચ ।

અયથાવત્પ્રજાનાતિ બુદ્ધિઃ સા પાર્થ રાજસી ॥

જે બુદ્ધિવડે મનુષ્ય ધર્મ તથા અધર્મને
અને કાર્ય તથા અકાર્યને યથાવત જાણી શકતો
નથી; તે બુદ્ધિ હે પાર્થ! રાજસી છે. ૩૧

અધર્મ ધર્મમિતિ યા મન્યતે તમસાવૃતા ।

સર્વાર્થાન્ વિપરીતાંશ્ચ બુદ્ધિઃ સા પાર્થ તામસી

અજ્ઞાનથી ઢંકાયેલી જે બુદ્ધિ અધર્મને
ધર્મ માને છે અને સર્વ અર્થ હોય તેથી ઉલ્લ-
ટાજ માને છે; તે બુદ્ધિ હે પાર્થ! તામસી છે.

ધૃત્યા યયા ધારયતે મનઃપ્રાણેન્દ્રિયક્રિયાઃ ।

યોગે નાભ્યભિચારિણ્યા ધૃતિઃ સા પાર્થ સાત્ત્વિકી

જે ધારણાવડે મનુષ્ય પોતાના પ્રાણ તથા
ઇન્દ્રિયોની ક્રિયાઓને એકનિષ્ઠાથી યોગને અનુકૂળ
બનાવેછે; તે ધારણા હે પાર્થ! સાત્ત્વિકી છે.

યયા તુ ધર્મકામાર્થા- ધૃત્યા ધારયતેઽર્જુન ।

પ્રસંગેન ફલાકાંતી ધૃતિઃ સા પાર્થ રાજસી ॥

હે અર્જુન! જે ધારણા વડે કૃણેચ્છુક મનુષ્ય
અતિ આસક્તિથી ધર્મ, અર્થ તથા કામનાઓને
ધારણ કરે છે; તે ધારણા હે પાર્થ! રાજસી છે. ૩૪

યયા સ્વપ્નં ભયં શોકં વિષાદં મદમેવ ચ ।
ન વિમુંચતિ દુર્મેધા ધૃતિઃ સા પાર્થ તામસી ॥

જે ધારણાવડે દુર્બુદ્ધિ મનુષ્ય ઉદ્યને,
ભયને, શોકને, ખેદને તથા મદને છોડતો નથી;
તે ધારણા હે પાર્થ ! તામસી છે. ૩૫

સુખં ત્વિત્ત્વીં ત્રિવિધં શૃણુ મે મરતર્ષભ ।
અભ્યાસાદ્રમતે યત્ર દુઃખાંતં ચ નિગચ્છતિ ॥

યત્તદગ્રે વિષમિવ પરિણામેઽમૃતોપમમ્ ।
તત્સુખં સાત્ત્વિકં પ્રાક્તમાત્મ દ્વિપ્રસાદજઃ ॥

હે ભરતશ્રેષ્ઠ ! હવે સુખ પણ ત્રણ પ્રકારનું
મારાથી સાંભળ. આત્મબુદ્ધિની પ્રસન્નતાથી
ઉપજતા જે અનુપમ સુખમાં કોઈ પણ મનુષ્ય
અભ્યાસ કરવાથી રમણ કરી શકે છે અને સર્વ
દુઃખોના અંતને પામે છે; તથા જે સુખ આરં-
ભમાં વિષ જેવું પણ પરિણામે અમૃત જેવું
હોય છે; તે સુખને સાત્ત્વિક કહ્યું છે. ૩૬, ૩૭

વિષયોદ્રિયસંયાગાઃ યત્તદગ્રેઽમૃતોપમઃ ।
પાિણામે વિષમિવ તત્સુખં રાજસં સ્મૃતમ્ ॥૩૮

જે સુખ વિષયો અને ઇન્દ્રિયોના સંયોગથી ઉપજે છે; તથા જે પ્રથમ અમૃત જેવું પણ છેવટે વિષ જેવું હોય છે; તેને રાજસ કહ્યું છે. **યદગ્રે ચાર્ચંધે ચ સુખં મોહનમાત્મનઃ ।**

तदात्मसमुदाहृतः ॥ ૩૯

જે સુખ મનુષ્યને પ્રથમ તેમ છેવટે પણ મોહમાંજ નાખે; તથા જે નિદ્રા, આળસ કે પ્રમાદથી ઉપજેલું હોય; તેને તામસી કહ્યું છે.

**न तदस्ति पथिव्यां वा दिवि देवेषु वा पुनः
सत्त्वं तद्विद्धि यदेभिः स्यात् त्रिमिर्गुणैः**

આ પૃથ્વીમાં, આકાશમાં કે દેવલોકમાં સુદ્ધાં એવો કોઈ પ્રાણી-પદાર્થ નથી, કે જે ઉપર કહેલા પ્રકૃતિજન્ય ત્રણ ગુણોથી મુક્ત હોય. ૪૦

ब्राह्मणश्चિયાवृક્ષાं શૂદ્રાણાં ચ પરંતપ ।

कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभवैर्गुणैः ॥ ૪૧

હે પરંતપ ! બ્રાહ્મણ, ક્ષત્રિય, વૈશ્ય અને શૂદ્ર, એઓનાં કર્મ પણ તેમના સ્વભાવજન્ય ગુણો પ્રમાણે જુદાં જુદાં હોય છે. ૪૧

શ્રમો મસ્તપઃ શૌચં ાંતિરાજંવમેવ ચ ।

જ્ઞાનં વિજ્ઞાનમાસ્તિક્યં બ્રહ્મકર્મ સ્વભાવજઃ ॥

શમ (મનોનિગ્રહ), દમ (ઇન્દ્રિયનિગ્રહ), તપ, પવિત્રતા, ક્ષમા, સરલતા, જ્ઞાન, વિજ્ઞાન અને આસ્તિકતા; એ બ્રાહ્મણનાં સ્વભાવજન્ય કર્મ છે.

શૌર્યં તેજો ધૃતિર્દાક્ષ્યં યુદ્ધે ચાપ્યપલાયનઃ ।

દાનમીશ્વરમાવશ્ય ક્ષાત્રં કર્મ સ્વભાવજઃ ૪૨

શૌર્ય, તેજ, ધૈર્ય, આતુર્ય, યુદ્ધમાં અપલાયન, દાન અને ઇશ્વરભાવ; એ ક્ષત્રિયનાં સ્વભાવજન્ય કર્મ છે. ૪૩

કૃષિગારવાણિજ્યં વૈશ્યજન્યં સ્વભાવજઃ ।

પરિચયાત્મકં કર્મ રાજસ્યાપિ સ્વભાવજમ્ ૪૪

ખેતી, પશુપાલન અને વેપાર, એ વૈશ્યનાં સ્વભાવજન્ય કર્મ છે; અને સેવાવિષયક કર્મ શૂદ્રને માટે પણ સ્વાભાવિક છે. ૪૪

સ્વે સ્વે કામ્યાર્થિભિઃ સંસિદ્ધિ લભતે નરઃ ।

સ્વકર્મણિ તઃ સિદ્ધિઃ યથા વિદતિ તચ્છૃણુ ॥

પોતપોતાનાં કર્મોમાં મર્યો રહેનાર મનુષ્ય

અવશ્ય પરમ સિદ્ધિને પામે છે. પ્રથમ તો તે સામાન્ય સિદ્ધિને જેવી રીતે પામે છે તે સાંભળ.

यतः प्रवृत्तिर्भूतानां येन सर्वमिदं ततम् ।
स्वकर्मणा तमम्यर्च्य सिद्धिं विदति मानवः ॥

જેનો સત્તાથી સર્વ ભૂતોની પ્રવૃત્તિ છે, અને જેનાથી આ સર્વ જગત વ્યાપ્ત છે; તે પરમાત્માને સ્વકર્મવડે પૂજીને મનુષ્ય તે સિદ્ધિને પામે છે.

श्रेयान् स्वधर्मो विगुणः परधर्मात्स्वनुष्ठितात्
स्वभावनियतं कर्म वर्ज्याभाति किल्बिषम् ॥

માટે સ્હેલાઈથી આચરી શકાય એવા દેખાતા પરધર્મ કરતાં ઓછા ગુણવાળો દેખાતો સ્વધર્મ જ શ્રેષ્ઠ છે. સ્વભાવનિયત કર્મ કરનારો પાપને પામતો નથી. ૪૭

सद्वृजं कर्म कौन्तेय सर्वेषामपि न त्यजेत् ।
सर्वारम्भा हि दोषेण धर्मेणादिरूपाः ॥ ४८ ॥

માટે હે કૌન્તેય ! સ્વભાવજન્ય કર્મ દોષવાળું હોય તો પણ ત્યજવું નહિ; કેમકે ધૂમાડાથી ઢાંકાયેલા અગ્નિની પેઠે બધાંજ કર્મ દોષથી આવૃત્ત છે.

અસક્તઃ સર્વત્ર જિતાત્મા વિગતસ્તદ્ધૃતઃ ।
નૈષ્કર્મ્યસિદ્ધિર્નિર્મલપરમા સંન્યાસેનાધિગચ્છતિ ॥

એ પ્રમાણે કરતાં કરતાં મનુષ્ય જ્યારે
સર્વત્ર અનાસક્ત બુદ્ધિવાળો, જિતાત્મા અને
નિઃસ્પૃહ થાય છે; ત્યારે તે જ્ઞાનનો પ્રેમી થઈ
સંન્યાસ યોગવડે શ્રેષ્ઠ 'નૈષ્કર્મ્ય' સિદ્ધિને પામે છે.
સિદ્ધિ પ્રાપ્તો યથા બ્રહ્મ તથાપ્રોતિ નિબોધ મે ।

સમાધૈર્નિવ કૌતેય નિષ્ઠા જ્ઞાનસ્ય યા પરા ૫૦

હુ કૌન્તેય ! એ સિદ્ધિને પામેલો જે રીતે
પરબ્રહ્મને પામે છે અને જે વાત જ્ઞાનની પરા-
કાષ્ઠારૂપ છે; તે હવે મારાથી દુઃક્રામાં સાંભળ. ૫૦

બુદ્ધ્યા વિવેક્યા યુક્તો ત્યાત્માનં નિયમ્ય ચ ।

અન્નાન્નિવિષયાસ્ત્યેત્યા રાગદ્વેષો વ્યુદસ્ય ચ

વિવિક્તસેવી લઘ્વાશ્ચી યતવાક્કાયમાનસઃ ।

ધ્યાનયોગપો નિત્યં વૈરાગ્યં સમુપાશ્રિતઃ ૫૨

અહંકારં બલં દર્પ કામં ક્રોધં પરિગ્રહમ્ ।

વિમુચ્ય નિર્મલઃ શાંતો બ્રહ્મભૂયાય કલ્પતે ॥

વિશુદ્ધ (અનાસક્ત) બુદ્ધિવાળો મુમુક્ષુ

ધીરજથી અંતઃકરણને વશ કરીને, શબ્દાદિ વિષ-
યોને ત્યજીને, રાગદ્વેષને દૂર કરીને; એકાંત-
સેવી, મિતાહારી, મન વાણી કાયાને જીતનાર,
નિત્ય ધ્યાનયોગ પરાયણ રહેનાર અને વૈરાગ્યનો
સારી રીતે આશ્રય કરનાર થઇને; તેમજ દેહાદિ
પ્રત્યેના અહંભાવનો તથા દુરાશ્રહ, કામ, ક્રોધ,
મદ અને સંશ્રદ્ધનો ત્યાગ કરીને જ્યારે સર્વત્ર
મમતા વિનાનો અને શાન્ત બનેછે; ત્યારેજ બ્રહ્મ
સાથેનો ઐક્યભાવ સમજવાને તે યોગ્ય થાય છે.

ब्रह्मभूतः कस्य नात्मनो न शोचति न कांक्षति ।

समः सर्वेषु भूतेषु मद्भक्तिं लभते पराम् ५४

એવી ઐક્ય બુદ્ધિ પામીને બ્રહ્મભૂત બનેલો
પ્રસન્ન ચિત્તવાળો પુરૂષ પછી કશાને શોચતો
કે ઇચ્છતો નથી અને સર્વ ભૂતોમાં સમદ્રષ્ટિ-
વાળો થઇને મારી પરાભક્તિને પામે છે. ૫૪

भक्त्या मामभिजानाति यावान्यन्नासितस्त्वतः
ततो मां तस्वतो ज्ञात्वा विशते तदनंतरः ॥

હું જે કાંઈ છું, તથા જેટલી મહત્તાવાળો છું;

તે વાત એ પરાભક્તિ વડે તે તત્ત્વથી સારી પેઠે
જાણે છે; અને એમ મને તત્ત્વથી જાણીને તત્કાલ
મારામાં પ્રવેશી જાય છે. ૫૫

सर्वकर्माण्यपि सदा कुर्वाणो मद्यपाश्रयः ।

મત્પ્રસાદાદવામોતિ શાશ્વતં પદમવ્યયઃ ॥૫૬

મારો આશ્રય રાખનારો કર્મયોગી સર્વ કર્મો
સદા કરતો હતો. પણ ઉપરોક્ત ક્રમથી મારો કૃપા-
પાત્ર બનીને તે અનાદિ તથા અવિનાશી પદરૂપ
પરમ સિદ્ધિને પ્રાપ્ત થાય છે. ૫૬

चेतसा सर्वकर्माणि मयि संन्यस्य मत्परः ।

बुद्धिद्वयोपहृપાશ્રિત્ય મચ્ચિત્તઃ સતતં મવા ॥૫૭॥

માટે તું મનવડે સર્વ કર્મો મારામાં અર્પણ
કરતો રહી મારે પરાયણ થા; અને બુદ્ધિયોગનું
અવલંબન કરીને સદા મારામાંજ ચિત્તવાળો થા.

मच्चित्तः सर्वदुर्गाणि मत्प्रसादात्तरिष्यसि ।

अय चेस्त्वमहंकाराच्च શ્રોણ્યસિ વિનંક્ષ્યસિ ॥

મારામાં ચિત્તવાળો થવાથી તું મારી કૃપાવડે
સર્વ અંતરાયોને તરી જઈશ; અને જો અહંકાર-

રથી માફ નહિ સાંભળે તો વિનાશ પામીશ. ૫૮

ય હંકારમાશ્રિત્ય ન યોત્સ્ય્ય इति मन्यसे ।

મિથ્યૈષ વ્યવસાયસ્તે પ્રતિસ્ત્વા નિયોક્સ્યતિ

સ્વભાવજેન કૌંતેય નિવદ્ધઃ સ્વેન કર્મણા ।

કર્તુ નેચ્છસિ યન્મોહાત્ કરિણ્યસ્યવોડપિ તત્

અહંકારનો આશ્રય કરીને તું ‘યુદ્ધ નહિ કરું’
એમ માને છે; પણ તારો એ નિશ્ચય મિથ્યાજ છે.
તારી ક્ષાત્રપ્રકૃતિ તને યુદ્ધમાં યોગ્ય દેશે. કેમકે
હું કૌંતેય ! સર્વ કોઈની પેઠે તું પણ પોતાનાં
સ્વભાવજન્ય કર્મ સાથે બંધાયેલો હોવાથી મોહને
લીધે અત્યારે જે કરવા ઇચ્છતો નથી; તે છેવટ
પ્રકૃતિને વશ થઈને પણ કરીશજ. ૫૯, ૬૦

ईश्वरः सर्वभूतानां हृद्देशेऽर्जुन तिष्ठति ।

આપયન્સર્વભૂતાનિ યંત્રારૂઢાનિ માયયા ॥૬૧॥

તમેવ શરણં ગચ્છ સર્વભાવેન ભારત । તત્પ્ર-

સાદાત્પરાં શાંતિં સ્થાનં ાપ્સ્યાસિ શાશ્વતમ્

હું અર્જુન ! જે ઈશ્વર સર્વભૂતોના હૃદય-
પ્રદેશમાં રહેલો છે, અને જે શરીરરૂપ યંત્રમાં

બેઠેલાં સર્વભૂતોને પોતાની માયાવડે ચલાવી
રહ્યો છે, તેનેજ શરણે સર્વભાવથી જા. હે ભારત !
તેની કૃપાથીજ તું પરમ શાન્તિને તથા શાશ્વત
ધામને પામીશ. ૬૧-૬૨

इति ते ज्ञानमाख्यातं गुह्याद्गुह्यतरं मया ।
विमृश्यैतदशेषेण यथेच्छसि तथा कुरु ॥६३॥

આ પ્રમાણે મેં તને ગુહ્યથી પણ ગુહ્ય-
તર એવું જ્ઞાન કહ્યું; હવે એનો પુરેપુરો વિચાર
કરીને જેમ તારી ઇચ્છામાં આવે તેમ કર. ૬૩

सर्वगुह्यतमं भूयः शृणु मे परमं वचः ।
इष्टोऽसि मे ददामिति ततो वक्ष्यामि ते हितम्
इति પણ સર્વ ગુહ્યોમાં ગુહ્યતમ એવું મારું
પરમ સારભૂત વચન સાંભળ. તું મારો અત્યંત
પ્રિય હોવાથી તને તારું ખરું હિત કહું છું. ૬૪

मन्मना भव मद्रक्तो मद्याजी मां नमस्कुरु ।
मामेवैष्यसि सत्यं ते प्रतिजाने प्रियोऽसि मे

“મારામાંજ મન રાખ; મારોજ ભક્ત થા;
મારુંજ પૂજન કર અને મનેજ નમસ્કાર કર.”

તને પ્રતિજ્ઞાથી કહું છું કે એથી તું મનેજ પ્રાપ્ત થઈશ; કેમકે તું મને પ્રિય છે. ૬૫

सर्वधर्मान्परित्यज्य मामेकं शरणं ब्रज ।

अहं त्वा सर्वपापेभ्यो मोक्षं विष्यामि मा शुचः॥

માટે સર્વ ધર્મોનો પરિત્યાગ કરીને મને એકને જ શરણુ થા. હું તને સર્વ પાપોથી મુક્ત કરીશ, શોક ન કર. ૬૬

इदं ते नातपस्काय नाभक्ताय कदाचन ।

न चाशुभ्रूषवे वाच्यं न च मां योऽभ्युयाते

આ ગુહ્યજ્ઞાન તારે અતપસ્વીને, અભક્તને, સેવારહિતને, સાંભળવાની ઈચ્છા વગરનાને તથા મારો દ્વેષ કરનારને કહેવું યોગ્ય નથી. ૬૭

य इदं परमं गुह्यं मद्भक्तेष्वभिधास्यति ॥

भक्तिं मयि परां कृत्वा मामेवैष्यत्यसंशयः॥ ६८

આ પરમ ગુહ્યજ્ઞાન જે કોઈ મારા ભક્તોને સમજાવશે; તે પણ નિઃસંશય મારી પરાભક્તિ કરીને મનેજ આવી મળશે. ૬૮

ન ચ તસ્માન્મનુષ્યેષુ કશ્ચિન્મે પ્રિયકૃત્તમઃ ।
ભવિંતા ન ચ મે તસ્માન્ન્યઃ પ્રિયતરો ભુવિ ॥

સકળ મનુષ્યોમાં તેના કરતાં મારું વધારે
પ્રિય કરનાર કોઈ નથી; અને મને પણ આ
ભૂમિમાં તેનાથી વધારે પ્રિય કોઈ નથી. ૬૯

અધ્યેષ્યતે ચ ય હમં ધર્મ્યં સંવાત્માવયાઃ ।
જ્ઞાનયજ્ઞેન તેનાહમિષ્ટઃ સ્યામિતિ મે મતિઃ ॥

આપણા બેડિના આ ધર્મમય સંવાદરૂપ
ગીતાશાસ્ત્રનું જે સદ્ભાવથી અધ્યયન કરશે; તેણે
જ્ઞાનયજ્ઞવડે મારું પૂજન કર્યું એમ હું સમજું છું.

શ્રદ્ધાવાનનયશ્ચ શ્રુણુયાદપિ યો નરઃ । સોઽપિ
મુક્તઃ શુભાંલ્લોકાન્ પ્રાપ્નુયાત્પુણ્યકર્મણાઃ ॥ ૭૧

જે મનુષ્ય દેખરહિત અને શ્રદ્ધાવાન થઈને આ
ગીતાશાસ્ત્રનું માત્ર શ્રવણ કરશે; તે પણ પાપોથી
છુટીને પુણ્યકર્મવાળાઓના શુભ લોકોને પામશે.

કચ્ચિદતચ્છુતં પાર્થ ત્વયૈકાગ્રેણ ચેતસા ।

કચ્ચિદજ્ઞાનસંમોહઃ પ્રણષ્ટસ્તે ધનંજય ॥ ૭૨ ॥

હે પાર્થ ! તેં આ જ્ઞાન એકાગ્રચિત્તે સાંભળ્યું ?

હેધનંજય ! તારો અજ્ઞાનજન્ય મોહ નષ્ટ થયો ?

અર્જુન ઉવાચ । અર્જુન ઓલ્યા:-

નષ્ટો મોહઃ સ્તિર્લબ્ધા ત્વત્પ્રસાન્નમયાચરત
સ્થિતોઽસ્મિ ગતતંદહઃ કરિષ્યે વચનં તવ ૭૩

હે અચ્યુત ! આપના પ્રસાદથી મારો મોહ નષ્ટ થયોઃ મને કર્તાવ્યની સ્મૃતિ થઈ; હું સંદેહ-રહિત થયો, હવે આપની આજ્ઞા પ્રમાણે કરીશ.

સંજય ઉવાચ । સંજય ઓલ્યા:-

इत्यहं वाऽदेवस्य पार्थस्य च महात्मनः ।

संवादमिममश्रौषमद्भुतं रोमहर्षणम् ॥ ७४ ॥

હે ધૃતરાષ્ટ્ર ! એ પ્રમાણે ભગવાન વાસુદેવ અને મહાત્મા અર્જુન વચ્ચેનો આ અદ્ભુત તથા રૂપાં ઉક્તિ કરે એવો સંવાદ મેં સાંભળ્યો.

व्यासप्रसादाच्छ्रुतवानेतद्गुह्यमहं परम् । योगं

योगेश्वरात्कृष्णात् साक्षात्कथयतः स्वयम् ७५

આ પરમ ગુહ્ય યોગ કે જેને સાક્ષાત યોગેશ્વર શ્રીકૃષ્ણ પોતેજ કહેતા હતા; તે ભગવાન વ્યાસમુનિની કૃપાવડે હું સાંભળી શક્યો. ૭૫

રાજન્સંસ્મૃત્ય સંસ્મૃત્ય સંવાદમિમમદ્મુતમ્ ।
કેશવાર્જુનયોઃ પુણ્યં હૃણ્યામિ ચ મુહુર્મુહુઃ ॥૭૬
તત્ત્વ સંસ્મૃત્ય સંસ્મૃત્ય રૂપમત્ય મુતં હરેઃ ।
વિસ્મયો મે મહાન્ રાજન્ હૃણ્યામિ ચ પુનઃપુનઃ

હે ધૃતરાષ્ટ્ર રાજન્ ! કેશવ અને અર્જુનના
આ અદ્ભુત અને પુણ્યદાયક સંવાદને સંભારી
સંભારીને હું વારંવાર હર્ષ પામું છું; અને શ્રોહ-
રિનું ત આતિ અદ્ભુત વિશ્વરૂપ પણ સંભારી
સંભારીને હે રાજન્ ! મને મહાન આશ્ચર્ય થાય
છે, તથા હું રહી રહીને આનંદ પામું છું. ૭૬-૭૭
યત્ર યોગેશ્વરઃ કૃષ્ણો યત્ર પાર્થો ધનુર્ધરઃ ।

તત્ર શ્રીર્વિજયો મૂર્તિર્ધ્રુવા નીતિર્મતિર્મમ ॥૭૮

જ્યાં યોગેશ્વર શ્રીકૃષ્ણ અને જ્યાં અર્જુન
જેવો ધનુધારી છે; ત્યાંજ સંપત્તિ, વિજય, ઐશ્વ-
ર્ય અને અચળ નીતિ છે; એમ મારો મત છે.

હરિઃ ॐ તત્સદિતિ શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાસૂપનિષત્સુ બ્રહ્મ-
વિદ્યાયાં યોગશાસ્ત્રે શ્રીકૃષ્ણાર્જુનસંવાદે મોક્ષસંન્યાસ-

યોગો નામઅષ્ટાદશોઽધ્યાયઃ ॥ ૧૮ ॥

ગ્રંથસેવનના લાભ.

“અંધોના સ્નેહ એ પ્રભુના રાજ્યમાં જવાનો પરવાનો છે.”

“ખરાબ થોપડીઓનું વાંચન એ ઝેર પીવા સમાન છે.”

“મહેલોથી તથા અખૂટ લંડારથી જે સંતોષ નહિ મળે તે સંતોષ તમને ઉત્તમ પુસ્તકોથી પ્રાપ્ત થશે.”

“લીલા વનમાં બૂખે મરનાર પશુમાં અંન આટલે આટલે સાધને જ્ઞાનહીન રહેનાર મનુષ્યમાં શું ફેર ?”

“સદ્ગ્રંથવિનાનું ઘર જીવવિનાના સુરદાની ધોર જેવું છે.

“જેના ભાગ્યમાં સારા ગ્રંથો વાંચવાના હોય, તેના આગળ અંચળ લક્ષ્મીના શુક વિનોદ શી ગણતરીમાં ?”

મો ગાંધીજી કહે છે કે “પુસ્તકોમાં હું ગુંથાયેલો રહી શકતો તેથી મને વધારે જેલ મળત તોપણ હું કાયર નહિ થાત; એટલુંજ નહિ પણ મારા જ્ઞાનમાં ઉપયોગી વધારો કરી શકવાથી હું ઉલટો વધારે સુખચેનમાં રહેત. હું માનું છું કે જેને સારાં પુસ્તકો વાંચવાનો શોખ છે; તે ગમે તે જગ્યાએ એકાંતવાસ સહેલાઈથી વેડી શકે છે. x x x એક પછી બીજું, એમ પુસ્તકો વાંચતાં છેવટે તમે અંતર વિચાર પણ કરી શકશો.”

સ્વામી વિવેકાનંદજી કહે છે કે “તમે ગમે તેવી નવલકથાઓ અને બીજી જે આવ્યું તે વાંચવા મંડી પડો છો; પણ એવું તો તમે જેમ થોડું વાંચો તેમજ સારું. ગીતાજી વાંચો, વેદાંતનાં બીજાં સારાં પુસ્તકો વાંચો; કેમકે તેની તમારે આખા જીવન સુધી જરૂર છે.”

શ્રીમદ્ ભગવદ્ ગીતા

ભગવાન શ્રીકૃષ્ણ કહે છે કે “હે અર્જુન, આપણા આ ધર્મ સંવાદનું જે કોઈ પઠન કરશે; તેણે જ્ઞાનયજ્ઞથી મારું પૂજન કર્યું છે એમ હું સમજીશ.”

શ્રીજ્ઞાનેશ્વર મહારાજ કહે છે કે “ભગવદ્ ગીતા મૂર્તિમાન વેદજ હોઈને ઔદાર્યમાં તે વેદ કરતાં શ્રેષ્ઠ છે.”

મહાત્મા ગાંધીજી કહે છે કે “એક વખત મારો અંતકાળ પાસે આવેલો મને જણાયો, તે વખતે ગીતા મને બહુજ આશ્વાસનરૂપ થઈ હતી.”

મહાત્મા થોરો કહે છે કે “પ્રાચીન યુગની સર્વ સ્મરણીય વસ્તુઓમાં ભગવદ્ ગીતાથી શ્રેષ્ઠ કોઈ પણ વસ્તુ નથી. x x ગીતાની સાથે સરખાવતાં જગતનું આધુનિક સર્વ જ્ઞાન મને તુચ્છ જણાય છે. x x હું રોજ પ્રાતઃકાળે મારાં મન બુદ્ધિને ગીતારૂપી પવિત્ર જળમાં નવરાવું છું.”

આવા મહિમાવાળી ગીતાનો પાઠ દરરોજ કરજો.

સટીક ભગવદ્ ગીતાઓ-ગુજરાતી, હિન્દી, અને મરાઠી ટીકા સાથેના જુદા જુદા ગુટકા. કાપડી કિંવા રૈશમી પાકું પૂકું ૦૧, પટ્ટી વાળું પાકું પૂકું ૦૨

મૂળ મૂળ ભગવદ્ ગીતાઓ-આમાં છે તેવા અક્ષરમાં ૦૩, મોટા અક્ષરમાં ૦૪ વધુ મોટા અક્ષરમાં ૦૫

મૂળમૂળ પંચરત્નગીતાઓ-આમાં છે તેવાજ અક્ષરમાં ૦૬, મોટા અક્ષરમાં ૦૭, વધુ મોટા અક્ષરમાં ૦૮

સસ્તું સાહિત્ય બ. કાર્યાલય-અમદાવાદ અને મુંબઈ.

તેર વરસથી પાંચ હજારની સંખ્યામાં નીકળતી
આખા હિંદમાં સર્વથી પહેલી તથા સસ્તી

વિવિધ ગ્રંથમાળા

આ માળા દ્વારા અત્યાર સુધીમાં સેંકડો ઉપયોગી
પુસ્તકો નીકળી ચૂક્યા છે. હાલ તેનાં વાર્ષિક ગ્રાહકોને
દરવર્ષે ૧૫૦૦ પૃષ્ઠનાં પુસ્તકો પોસ્ટેજ સાથે માત્ર રૂ.
૪૫માં અને પાકાં પૂકાં સાથે ૪૫માં અપાય છે. ગમે
ત્યારે ગ્રાહક થવા છતાં વર્ષની શરૂથીજ પુસ્તકો અપાય
છે. આ સંસ્થાનાં બીજાં પુસ્તકો નીકળતાં તેની પણ
આ માળામાં ખર્ચર અપાઈ તરતમાં લેનારને તે ખાસ
કિંદાવને મળે છે. આ માળાનાં આગલાં જે પુસ્તકો
હજી મળે છે તેનો સમાવેશ આ પછીના પાનમાં છે.

આ ખાતાનાં પુસ્તકો મંગાવનારને સુચના.

૧-પોસ્ટેજ માફ ના લખ્યું હોય તે દરેકનું અલગજ
સમજવું. ૨-ખુદારથી મંગાવનારે અમદાવાદજ લખવું.
૩-મંગાવ્યા પેઠી જે પુસ્તક ન આવે તે ખલાસ થએલું
સમજવું. ૪ રૂ. ૧) થી ઓછાનાં પુસ્તકોદિ મંગાવનારે મ.
ઓ. કે ટિપ્પણીજ મોકલવી. ૫-પુરૂં મૂલ્ય મોકલીને પાંચ
દશ રૂ. નાં સામટાં પુસ્તકોદિ રેલરસ્તે મંગાવતાં ખહુ
ઓછા ખર્ચે આવશે. ૬-૨૫, કે વધુનાં લેનારને કમીશન
પણ મળશે. ૭-વિગતવાર સૂચીપત્ર મફત મોકલાશે. ૮-
દાનના દરેક પ્રસંગે “જ્ઞાનયજ્ઞ ફંડ” ને યાદ કરવો.

સસ્તું સાહિત્ય ૧૦ કાગ-અમદાવાદ અને મુંબઈ.

ઉત્તમ અને સસ્તા ગ્રંથો.

શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાઓ-જુઓ આની આગલા પાનમાં		
સ્વામી વિવેકાનંદ-ભાગ ૬-૭	પૃષ્ઠ ૪૨૦	રૂ. ૧
સ્વામી વિવેકાનંદ-ભાગ ૮	,, ૫૮૦	૧૥
સ્વામી વિવેકાનંદનું ચરિત્ર	,, ૭૪૦	૨
શ્રીરામકૃષ્ણ સ્થામૃત-ભાગ ૨ જો,	૪૧૬	૦૥૥
સ્વામી રામતીર્થ-ભાગ ૫, ૬, ૭, છુટા,	૮૦૦	૧૥
આગળ ધસો	,, ૫૮૦	૧
ભાગ્યના સૃષ્ટાઓ	,, ૭૨૦	૧૥
સુખ સામર્થ્ય અને સમૃદ્ધિ...	,, ૫૫૨	૧)૦
પ્રભુમય જીવન... ..	,, ૨૧૬	૦૥
આરોગ્ય વિષે સામાન્ય જ્ઞાન	,, ૧૨૮	૦૥
સ્વર્ગનાં રત્નો	,, ૩૮૬	૧
દુઃખી વાર્તાઓ-ભાગ ૩, ૫, ૬, ૭,	,, ૧૧૪૦	૩)૦
સુખોદક નીતિકથા	,, ૨૧૬	૦૥
સદ્ગુણી બાળકો ૦૬ બાળ સદ્ગુણ ૦૦૥		
બાળકોની વાતો ૦૬ દુઃખમાં વિદ્યાભ્યાસ ૦૬		
સુંદર છબીઓ-ભગવાનની, સર્વદમનની તથા વ્યાસ- ગણેશની, દરેકનું કદ ૭x૧૦, મૂલ્ય ૦)૦-દશપ્રતનો રૂ. ૦૥		
સસ્તું સાહિત્ય ૫૦ કાર્યાલય-અમદાવાદ અને મુંબઈ		

ઉત્તમ મોટા ગ્રંથો.

૧	વાદમીરિરામાયણ-ભાષાંતર	પૃષ્ઠ ૧૪૦.
૨	સ્વામી રામતીર્થ-ગ્રંથ ૧ લો.	,, ૬૦૦
૩	સ્વામી રામતીર્થ-ગ્રંથ ૨ જો.	,, ૫૦૮
૪	આદિ અને સભાપર્વ	... ,, ૬૦૮
૫	આર્યભિષક	... ,, ૧૦૮
૬	શ્રી હાસબોધ	... ,, ૬૨
૭	શ્રીજ્ઞાનેશ્વરી ભગવદ્ગીતા	,, ૮૦.
૮	શ્રી દેવી ભાગવત	... ,, ૬૫

ભાગવત ભાષાંતર, શાંતિપર્વ, મં. ૩

ગુરુટોલ્સટોય, સ્વામી વિવેકાનંદ ભાગ ૧ થી ૫, સ

ગ્રહ અને અસહકાર, એ દીવાળી સુધીમાં નીકળે તે

એ પછી ભારતનાં સ્ત્રી રત્નો, નેપોલીયનનું :

ચંરિત્ર, રાજસ્થાનનો ઇતિહાસ, પઢિયારનાં સ્વ:

પુસ્તકો, યોગવાસિષ્ઠ, ભારતનાં નરરત્નો, ટુંકી વાર્તા

આગલા ભાગો, વગેરે પણ ખનતી ત્વરાએ છપા

સસ્તું સાહિત્ય ૧૦ કાર્યાલય-અમદા

મુંબઈમાં રેન્ડાલખાદેવી, હાથીખિલ્ડીંગ, સવારના ૧૦

અમદાવાદમાં “ સસ્તું સાહિત્ય મુદ્રણાલય ”

મુદ્રક અને પ્રકાશક: બિશુ-અખંડાનંદ

